

ΧΑΣΜΑ ΓΕΝΕΩΝ

ΟΡΙΣΜΟΣ: Το χάσμα γενεών συνιστά ένα κοινωνικό φαινόμενο, κατά το οποίο εντοπίζεται δυσκολία προσέγγισης και επικοινωνίας ανάμεσα σε δύο γενεές, για παράδειγμα μεταξύ γονέων και παιδιών. Πρόκειται για μια κατάσταση διαμορφωμένης απόστασης, ένα καθεστώς αντιπαλότητας και καχυποψίας, που εμποδίζει κάθε προσπάθεια κατανόησης μεταξύ των δύο αυτών γενεών. Οι διαφορές, οι οποίες χωρίζουν τις δύο γενεές σχετίζονται με τους τρόπους συμπεριφοράς, τα αξιακά κριτήρια, τις επιλογές, την εξωτερική εμφάνιση και γενικότερα τις κοινωνικές συνθήκες της εκάστοτε εποχής.

ΑΙΤΙΑ ΧΑΣΜΑΤΟΣ ΓΕΝΕΩΝ

- Η διαφοροποίηση ανάμεσα στις δύο γενεές είναι ως ένα βαθμό φυσιολογική, επειδή η ηλικιακή απόκλιση είναι απολύτως συνυφασμένη με τις αντιλήψεις και τα βιώματα. Το διαχρονικό αυτό κοινωνικό φαινόμενο, καταλαμβάνει πιο έντονες διαστάσεις, όταν σημειώνονται σημαντικές αλλαγές σε κοινωνικό επίπεδο, όπως για παράδειγμα **η ραγδαία τεχνολογική ανάπτυξη και η κυριαρχία των ηλεκτρονικών υπολογιστών στην καθημερινότητα των ανθρώπων**. Η κάθε μία γενιά έχει διαφορετική προσέγγιση και προσαρμογή απέναντι στις καινοτομίες και στις ταχύρρυθμες εξελίξεις. Ο τεχνολογικός αναλφαβητισμός της μεγαλύτερης γενιάς την καθιστά ανήμπορη να συμβαδίσει με τους τεχνολογικούς ρυθμούς της νέας γενιάς και συχνά επέρχεται η σύγκρουση. Οι μεγαλύτεροι αισθάνονται ανεπαρκείς και γι' αυτό το λόγο απαξιώνουν οτιδήποτε τεχνολογικό. Από την άλλη, οι νέοι διαμόρφωσαν έναν καινούργιο τρόπο επικοινωνίας και επιμόρφωσης μέσω του διαδικτύου, που εκλαμβάνεται ως απειλή των παραδοσμένων αξιών από τους μεγαλύτερους. Οι μεγαλύτεροι θεωρούν ότι οι ανθρώπινες σχέσεις έχουν χάσει την ποιότητά τους και ότι ο χαρακτήρας της εκπαίδευσης είναι ελλιπής και επιφανειακός.
- **Οι νέοι χαρακτηρίζονται από καινοτόμο διάθεση και επιδιώκουν την αλλαγή**. Καθώς λοιπόν, εντοπίζουν τις κοινωνικές παθογένειες, που επικρατούν και τα τρωτά σημεία της πραγματικότητας, την οποία βιώνουν επιθυμούν να ανατρέψουν τα δεδομένα και **αποπειρώνται την ανατροπή της καθεστηκυίας τάξης**. Στον αντίποδα, οι μεγαλύτεροι εκλαμβάνουν αυτή τη ρηξικέλευθη διάθεση των νέων ως επίκριση, σε όσα η δική τους γενιά κατόρθωσε να δημιουργήσει.
- **Το χάσμα των γενεών διευρύνεται, εξαιτίας της διαφορετική φύσης των νέων και των μεγαλύτερων**. Ειδικότερα, οι νέοι είναι πιο ευπροσάρμοστοι στα νέα δεδομένα και πιο ευπρόσδεκτοι σε νέες αλλαγές. Εν αντιθέσει, οι μεγαλύτεροι είναι φορείς πιο συντηρητικών και παρωχημένων αντιλήψεων, γεγονός που τους καθιστά πιο καχύποπτους και διστακτικούς απέναντι σε οτιδήποτε καινούργιο, που δεν το γνωρίζουν. Άλλωστε, η απόρριψη μιας ιδέας φαντάζει ως εύκολη λύση, όταν δε μπορείς να εναρμονιστείς με αυτή, επειδή δεν την κατανοείς.
- **Οι μεγαλύτεροι συνηθίζουν να εξιδανικεύουν τα δικά τους νεανικά χρόνια και να αποδίδουν περισσότερο ήθος και αρχές στη δική τους εποχή**. Επιρρίπτουν ευθύνες στη νέα γενιά για ανηθικότητα και έλλειψη αρχών, που επικρατούσε μόνο κατά την περίοδο, που έζησαν οι μεγαλύτεροι. Αυτό δικαιολογείται ως ένα βαθμό, διότι οι κοινωνικές εξελίξεις είναι καταγιστικές και οι μεγαλύτεροι δε μπορούν να αποβάλλουν τα στερεότυπα, με τα οποία εμποτίστηκαν από τους δικούς τους προγόνους. Για παράδειγμα, η θέση της γυναίκας στη

σύγχρονη επαγγελματική πραγματικότητα απέχει άρδην από τα περιορισμένα οικιακά καθήκοντα, με τα οποία ήταν επιφορτισμένη παλιότερα. Πολλοί εκπρόσωποι του αντρικού φύλου, που ανήκουν σε παλιές γενιές μπορεί να δυσανασχετούν με μια τέτοιου είδους αλλαγή, διότι έχουν ανατραφεί με περισσότερο πατριαρχικά οικογενειακά πρότυπα.

- **Η νέα γενιά θεωρεί υπερβολικές τις ανησυχίες των μεγαλύτερων.** Συχνά, το έντονο ενδιαφέρον των μεγάλων απέναντι στους νέους απορρέει από τις αρνητικές εμπειρίες, που αποκόμισαν κατά τη διάρκεια της ζωής τους και προσπαθούν να προφυλάξουν τους νέους. Στον αντίποδα, οι νέοι εκλαμβάνουν το συγκεκριμένο ενδιαφέρον ως απόπειρα ελέγχου και περιστολής των ελευθεριών τους. Έτσι, επέρχεται σύγκρουση και ένταση μεταξύ των δύο διαφορετικών γενεών.
- **Η απουσία ουσιαστικού και εποικοδομητικού ελεύθερου χρόνου μεταξύ των δύο γενεών διευρύνει το χάσμα ανάμεσά τους.** Οι έφηβοι είναι επιφορτισμένοι με πολλές σχολικές και εξωσχολικές υποχρεώσεις, με αποτέλεσμα να μη τους απομένει ιδιαίτερος χρόνος να συναναστραφούν με τους οικείους τους. Συνήθως, επιλέγουν να διαθέσουν τον εναπομείναντα ελεύθερο χρόνο, που διαθέτουν με τους φίλους τους, γεγονός που οι μεγαλύτεροι εκλαμβάνουν ως ασέβεια και απόρριψη. Από την άλλη, οι μεγαλύτεροι είναι και αυτοί επιφορτισμένοι με ποικίλες επαγγελματικές υποχρεώσεις, εξαιτίας των σύγχρονων οικονομικών απαιτήσεων και συχνά της υπερεργασίας. Συνεπώς, δε διαθέτουν ελεύθερο χρόνο να τον περάσουν με τους νέους. Οι νέοι, παρόλη την αντιδραστική τους φύση αποζητούν κατά βάθος την προσοχή των μεγάλων και όταν δεν την λαμβάνουν στο βαθμό, που επιθυμούν, γίνονται ακόμα πιο απορριπτικοί και αντιδραστικοί απέναντί τους.
- **Μια αντίληψη που διέπει τους μεγαλύτερους είναι ότι η νέα γενιά είναι πιο ευνοημένη και ότι οι ίδιοι είχαν να αντιμετωπίσουν τρομερές δυσκολίες και προβλήματα, σε σχέση με τους νεότερους.** Θεωρούν ότι η σύγχρονη κοινωνία, που παρέχει όλες αυτές τις ανέσεις στους νέους, είναι προϊόν του δικού τους μόχθου και των δικών τους στερήσεων. Έτσι, πολλοί ενήλικες αναπτύσσουν μια άκρως ανταγωνιστική στάση απέναντι στους ανήλικους. Επιδιώκουν να τους τιθασεύσουν και συχνά επιθυμούν να μη τους διευκολύνουν, ώστε να εκτιμήσουν όσα κεκτημένα εξασφάλισαν εκείνοι.

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΟΥ ΧΑΣΜΑΤΟΣ ΓΕΝΕΩΝ

ΘΕΤΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ

- Η διάσταση ανάμεσα στην παλαιότερη και τη νέα γενιά αποτελεί μια πραγματικότητα άκρως αναμενόμενη και ως ένα βαθμό επιθυμητή. Συγκεκριμένα, οι νέοι, μέσω της υπερπροστασίας, της αμφισβήτησης και του ελέγχου, που υφίστανται από τους μεγαλύτερους, **ωθούνται στην ωρίμανση και αποκτούν πιο ισχυρή προσωπικότητα, θωρακισμένη με αυτοπεποίθηση.** Μέσω του ελέγχου και της αμφισβήτησης μαθαίνουν να ελέγχουν οι ίδιοι τον εαυτό τους, να θέτουν όρια και γιατί όχι να είναι σε θέση να κρίνουν αυστηρότερα και πιο εποικοδομητικά όσα τους κληροδότησαν οι προηγούμενοι.

ΑΡΝΗΤΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ

- **Οι νέοι είναι πιθανόν να υιοθετήσουν μια αρνητική στάση απέναντι στο παρελθόν και τα κληροδοτήματα της παλαιότερης γενιάς.** Συνήθως, αυτή η απορριπτική στάση είναι απόρροια της αμφισβήτησης, που έχουν δεχτεί από τους μεγαλύτερους και υποσυνείδητα αμφισβητούν

στιδήποτε εκπροσωπεί το παλιό κατεστημένο. Αυτή όμως η αντιμετώπιση είναι λανθασμένη, διότι οι προγενέστερες γενιές δεν είναι ανεπαρκείς και παρωχημένες, αλλά έθεσαν ορισμένα θεμέλια για την εδραίωση του μέλλοντος. Οι νεότεροι, εάν εγκαταλείψουν το πνεύμα της προοδοπληξίας, θα κατανοήσουν ότι μπορούν να αξιοποιήσουν το παρελθόν, για να προχωρήσουν στο μέλλον και να αποφύγουν πιθανά λάθη και αστοχίες. Δυστυχώς, η απορριπτική στάση των νέων απέναντι στο παλιό μπορεί αυτόματα να μεταφραστεί και ως **απόρριψη της ίδιας της παράδοσης, η οποία διαφυλάττει πολλά χρήσιμα στοιχεία της πολιτισμικής μας κληρονομιάς, που συγκροτούν την εθνική μας ταυτότητα.**

- Συχνά, η διάσταση των απόψεων μεταξύ των δύο γενιών επιφέρει ένα **έντονο συγκρουσιακό κλίμα- κυρίως μέσα στους κόλπους της οικογένειας - που μπορεί να λάβει μέχρι και διαστάσεις βίας.** Έτσι, οι νέοι είναι πιθανόν να αντιδρούν σε θέματα εκπαίδευσης, ψυχαγωγίας, ενδυμασίας και γενικότερα τρόπων συμπεριφοράς. Φυσικά, απώτερος στόχος των νέων είναι να δηλώσουν την απόλυτη διαφοροποίηση και αποστασιοποίηση από τους μεγάλους, αποδεσμευόμενοι από τον έλεγχό τους.
- **Το χάσμα ,λοιπόν, που δημιουργείται δυσκολεύει την αρμονική συνύπαρξη και συνεργασία και των δύο πλευρών.** Ειδικότερα, οι νέοι αδυνατούν να αξιοποιήσουν τις γνώσεις και την εμπειρία των νέων, αποφεύγοντας σκοπέλους (εμπόδια) και περιττά λάθη. Στον αντίποδα, οι μεγάλοι αρνούνται να έρθουν σε επαφή με μια καινοτόμο και εξελιγμένη οπτική των πραγμάτων, που θα ανανεώσει τον τρόπο λειτουργίας κάθε πτυχής της κοινωνικής πραγματικότητας. Άλλωστε, καμία αλλαγή δεν επήλθε, όταν οι άνθρωποι έμειναν προσκολλημένοι στο παρελθόν, αλλά και όταν αποποιήθηκαν πλήρως το παρελθόν και τα διδάγματά του.

ΤΡΟΠΟΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΕΡΗΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ ΤΩΝ ΓΕΝΕΩΝ

Παρόλο, που το χάσμα μεταξύ των δύο γενεών δε γίνεται να καμφθεί πλήρως, ωστόσο είναι δυνατόν να μη λαμβάνει τόσο μεγάλες διαστάσεις. **Οι δύο πλευρές οφείλουν να παραγκωνίσουν τις διαφορές τους και να συμβιβαστούν** στο βαθμό που θα επέλθει μια εποικοδομητική επικοινωνία και συνεργασία.

Αναλυτικότερα:

- **Οι νέοι οφείλουν να μην είναι τόσο επικριτικοί και αποδοκιμαστικοί απέναντι στις συμβουλές των μεγαλύτερων και να προσδίδουν στην κριτική τους έναν χαρακτήρα γόνιμου και ουσιαστικού ελέγχου. Από την άλλη, οι μεγαλύτεροι οφείλουν να είναι περισσότερο δεχτικοί και διαλλακτικοί απέναντι στη διάθεση αμφισβήτησης των νέων, εφόσον με τον τρόπο αυτό θα εναρμονιστούν με τις εξελίξεις και θα μπορέσουν να εκτιμήσουν την αξία οποιασδήποτε καινοτόμου αλλαγής.**
- **Οι νεότεροι οφείλουν να επιδεικνύουν στους μεγαλύτερους σεβασμό,** αναγνωρίζοντας τις προσπάθειες, που κατέβαλλαν τα προηγούμενα χρόνια, ώστε να εξασφαλίσουν ένα καλύτερο μέλλον, τόσο για τους ίδιους, όσο και για τις επερχόμενες γενεές. Άλλωστε, οι νέοι οφείλουν να είναι πιο επιεικείς απέναντι στους παλιούς, διότι βίωσαν διαφορετικές καταστάσεις και διαποτίστηκαν με τελείως διαφορετικές αντιλήψεις, τις οποίες είναι πολύ δύσκολο να αποποιηθούν.

- Οι νεότεροι οφείλουν να κατανοήσουν ότι **το δικαίωμα άσκησης κριτικής** αποτελεί ένα προνόμιο, που μπορεί να το κατακτήσει κάποιος **με σκληρή δουλειά, υπομονή και υπευθυνότητα**.
- **Οι μεγαλύτεροι οφείλουν να διαθέσουν αρκετό χρόνο στους νέους και να επιχειρήσουν να κατανοήσουν τον τρόπο, με τον οποίο εκείνοι αντιλαμβάνονται την πραγματικότητα.** Μάλιστα, οι μεγαλύτεροι είναι αυτοί, που οφείλουν να είναι περισσότερο ανεκτικοί και υποχωρητικοί, επειδή είναι **πιο ώριμοι και έχουν αποκομίσει ποικίλες εμπειρίες μέσα από σφάλματα και δοκιμασίες.** Οι μεγάλοι οφείλουν να αναλογιστούν ότι υπήρξαν στην ίδια θέση και ηλικία με τους νεότερους και διέπονταν από παρεμφερείς και ανατρεπτικές αντιλήψεις. Άλλωστε, οι νέοι αρνούνται να συμβαδίσουν με άκαμπτες και μισαλλόδοξες απόψεις. Οι νέοι αναμένουν μια αίσθηση αποδοχής και συμπαράστασης από τους μεγαλύτερους, που εκφράζει ουσιαστικό ενδιαφέρον απέναντι στους προβληματισμούς και στον τρόπο δράσης τους. Η στήριξη από πλευρά των μεγάλων οφείλει να είναι τόσο υλική, όσο και ηθική, ώστε να επιτραπεί στη νέα γενιά να ανοίξει τα φτερά της.

Συμπέρασμα:

Συλλήβδην, οι μεγαλύτεροι οφείλουν να αφήνουν περιθώρια έκφρασης στους νεότερους και να είναι περισσότερο ανεκτικοί στην έμφυτη αντιδραστική τους φύση. Παρόλα αυτά, οφείλουν να στηλιτεύουν την αδράνεια και την πολιτική αδιαφορία τους. Είναι σημαντικό, η νέα γενιά να δεχτεί ενθάρρυνση, ώστε να ευημερήσει στηριζόμενη στα εφόδια, που έχει δεχτεί από την παλαιότερη.